

zgn. „Laymen's
aking Missions“
en in heel de
eelt verwekt.
ort is, dat het
p van „leeken“
erken.²⁾

de deel van dit
les“ bespreekt,
t derde hoofd-
indelen over de
tot de andere
van het Chris-
wereld in het

ommissie reeds
in een verloren
God in andere
Boeddha, Jezus
dingsgodsdienst-
ng van de zen-
zoozeer om met
schap te komen
igheid, nl. „the
zending gedaan
den nood der
godsdienstige
en te vervullen“
e commissie de
die niet meer
eren, en die de
pping, over den
„onwetenschap-
ij acht het een
seer universele,
expressive) gods-
wordt aangeduid
van de komende

rdit de toekom-
brevens als een
in dieperen blik
26) en „het be-
or het versprei-
achtige elemen-

deze gedachten
en niet-Christe-
beschouwen in
ten het saecula-
ad zich in dien
rapport“ trekt
de zendingen
enover de niet-
is te Athene en
roegere zending
at de bekeerde
n met hun heil-
ft God Zijn ge-
te godsdiensten
ristendom staat
niet-Christelijke
daarom aller-
le andere gods-
een zending
a zijn boek „A
istenen kunnen
sten en Shinto-
gen moeten be-
der eenig voor-
en vooral geen
overtuiging aan-
heid kan alleen
ing meehelpt de
Christelijke gods-
t ook deze hun
ereiken van het
n godsdienstige
oet er dan ook
nen te worden
eer dan als een
appellijk zoeken
k p. 327v.).

erde hoofdstuk
theid van het
hristianijty“) fei-
ve wijze, waarop
nde waarheden,
de niet-Christe-
den, samen ver-
ristelijke bood-
Oosten gebracht

ereltje zoot te wor-
leden bevonden zich
rentie te Jeruzalem

rapport en de wijze
n „De Macedonier“
H. A. van Aandel

werd, was veel te gecompliceerd. Ze moet tot haar eenvoudigste kern worden teruggebracht en niet met allerlei theorieën aankomen (p. 50 v.v.). Zelfs de theorie der verzoening behoort niet tot het eigenlijke Christendom, want God is liefde en behoeft daarom niet door offers of iets dergelijks verzoend te worden (p. 54). We moeten tot het Oosten komen met gelijkenissen en symbolen, niet met historie en dogma's (p. 51 v.). De theologie van het Christendom, den godsdienst der liefde, komt in den grond neer op een theorie omtrent rechtvaardige verhoudingen tusschen de menschen onderling (p. 56). Daarop heeft de boodschap der zending dan ook vooral betrekking, want ze predikt het Evangelie van het Koninkrijk der hemelen als een sociaal ideaal. Daarin kan het Christendom ook samengaan met de andere godsdiensten (p. 70). Deze bezigen wel andere namen, maar in wezen bedoelen zij toch hetzelfde (p. 58). Zoo kan de zending den weg banen voor internationale vriendschap door een beter begrip van elkanders bedoeling.

Aan het eind van het derde hoofdstuk wordt het doel der zending dan tenslotte als volgt omschreven: „Met de volken van andere landen te zoeken naar ware kennis van en liefde tot God, terwijl wij door ons leven en onze woorden (men lette op de volgorde! H. B.) tot uitdrukking brengen wat wij door Jezus Christus hebben geleerd en trachten Zijn Geest in het leven der wereld effectief te maken“.

Toen dit rapport eind 1932 werd gepubliceerd, ging er een storm van verontwaardiging op in vele zendingen, die tot in vrijwel de geheele zendingpers haar uitdrukking vond. Voor dit protest mogen wij dankbaar zijn, maar wij mogen daarbij niet vergeten, dat het protest voor een groot deel vooral betref de wijze, waarop de bestaande zending en de zendingarbeiders werden becritiseerd (95 pCt. van hen werd door de commissie niet of minder geschikt geoordeeld) en bovendien, dat, bij alle kritiek op de principiële grondslagen van het rapport, deze grondslagen in vele opzichten verwant waren met de consequentie van uitspraken, die door velen op de conferentie te Jeruzalem of op andere vergaderingen van den Int. Z. R. en in de zendingpers waren verdedigd. Waar het „principiële obsta“ door de zending zelf niet in acht was genomen, behoefde deze door en door humanistische vrucht niet zoo „vreemd“ gevonden te worden. De Bijbelsche grondslag was verlaten. Het rapport spreekt over den Bijbel vrijwel niet. Alleen wordt nu en dan de Bergrede genoemd. Maar over het algemeen worden de Bijbelsche opvattingen als vrijwel overwonnen beschouwd. Feitelijk had de zending op deze wijze geen boodschap meer voor het Oosten, want de beschouwingen van het rapport stemmen wonderwel overeen met die, welke in het Oosten zelf allerwege worden aangetroffen.

Zoo was de situatie, toen de voorbereidingen voor de volgende wereldzendingconferentie (te Madras) werden getroffen en Dr Kraemer werd gevraagd een boek te schrijven, dat ter conferentie als leidraad zou kunnen dienen voor de besprekingen over het vraagstuk van de Christelijke boodschap in een niet-Christelijke wereld.

De betekenis van dit boek, dat dit jaar verschenen is, is daarom zoo groot omdat het dwars tegen de bovengeschetste situatie in, de huidige zendingwereld ingaat en profetisch oproept „to turn to the Bible“.

Kar.

H. B.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Uit de goede werken verzekerd.

Over dit onderwerp schrijft Prof. Dr V. Hepp in de nummers van „Credo“ van 3 en 10 Maart j.l. Met een beroep op Zondag 32 komt hij eerst tot de conclusie, dat de belijdenisschriften de zekerheid des geloofs laten steunen op kenmerken.

Daarna keert hij zich tegen hen, die dit ontkennen. Zij zouden, volgens Prof. Hepp, het begin van Zondag 32 als „mysticistisch“ moeten veroordeelen.

Het komt er op neer, concludeert de professor, dat men het begin van Zondag 32 als niet-reformatorisch schrapt.

Het verband tusschen Zondag 7 en Zondag 32 begripen ze niet. Vroegen ze nu maar deskundige voorlichting!

In het nummer van 10 Maart volgt dan deze voorlichting van Prof. Hepp.

Wie zou hiernaar niet met belangstelling luisteren? Eerst worden dan Ursinus, Calvijn en de Synopsis aangehaald. Prof. Hepp zou deze stemmen uit het grijs verleden kunnen doen aanzwellen, maar acht uit het aangehaalde blijkbaar de zaak, die hij verdedigt, voldoende bewezen.

Alleen spreekt hij den wensch uit, dat men toch van deze dingen eens wat diepere dogmahistorische studie maakte! Die is z.l. niet overbodig.

Inderaad ben ik ook tot deze conclusie al lezende gekomen.

Wat wil toch het geval?

De woorden, waarop Prof. Hepp zich beroept, als hij Ursinus als autoriteit aanhaalt, kan ik in de Opera van Ursinus bij de verklaring van Zondag 32 niet vinden. Waar ze dan wel staan? In de tafel van Zondag

32, die door Festus Hommius is opgesteld. Bij mij staan ze in de uitgave van het Schatboek van 1736, waarin men bijeen vindt (soms ook dooreen vermengd) wat Ursinus, Pareus, Hommius, Spiljardus enz. over den Heidelb. Catechismus hebben geschreven.

De woorden van Ursinus, die Prof. Hepp aanhaalt, staan letterlijk in de tafel van Hommius op blz. 199, deel II.

Is dit nu de diepere dogmahistorische studie, waarop Prof. Hepp doelt? Zoo is men geneigd ondeugend te vragen.

In de Explicatio Catechetica van Ursinus, waaruit het Schatboek is ontstaan, las ik allermint een bevestiging van de bewering, dat Zondag 32 de zekerheid des geloofs laat steunen op kenmerken.

Ursinus onderscheidt tusschen een rechtvaardiging voor God (coram Deo) en een rechtvaardiging voor de menschen (coram hominibus). Over de laatste spreekt hij in Zondag 32. Wij moeten goede werken doen, zegt hij (ter verklaring van de omstrede woorden uit Zondag 32), omdat zij vruchten des geloofs zijn, uit welke over ons en anderer geloof geoordeeld wordt! (Quia sunt fructus fidei, ex quibus de nostra et aliorum fide iudicatur.)

Een volgende maal geef ik gaarne even de geheele explicatie van Ursinus over vraag 86.

Even merk ik op, dat m.i. het door Prof. Hepp aangehaalde antwoord uit den Catechismus van Calvijn geheel verkeerd geïnterpreteerd wordt.

R.

G. B.

PERSSCHOUW

De Strijd over Doop en Verbond.

(Vervolg.)

En dan is nog niets gezegd van Paulus! Als hij spreekt van éersten en Tweeden Adam; als hij in Romeinen V den éersten éenen met degenen, die in hem begrepen zijn, plaatst tegenover den Tweeden. Éenen met degenen, die in Hem begrepen zijn; als hij in Romeinen IX—XI worstelt met de vraag naar de betekenis van Israëls plaats en taak en val voor heel de wereld; als hij in den brief aan de Galaten spreekt over knechten en kinderen, dienstmaagd en vrije, Hagar en Jeruzalem — is dat niet een voortdurend spreken over en belichten van de verbondswerkelijkheid?

Denk bovendien aan den brief aan de Hebreëen met zijn diepe, zware beschouwingen!

Wanneer Prof. Bavinek gelijk heeft als hij betoogt, dat het verbond het wezen der religie is, kan dan het verbond minder voorkomen in het nieuwe Testament? Zou dan wat het wezen, de kern, het eigenlijke is van heel den dienst des HEEREN in het Testament der vervulling meer op den achtergrond staan?

Dat andere werkelijkheden als het Koninkrijk Gods in de ontplooiing en vervulling der Godsopenbaring eveneens klaarder en scherper worden belicht en al verder worden gerealiseerd doet aan het bovenstaande niets af.

Jezus Christus is de vervulling van gansch het heilsplan Gods.

Dit even tusschen twee haakjes.

H. A. gaat als volgt verder:

Het is dus wél een moeilijk vraagstuk.

En toch ook weer niet.

Als een vader en moeder zich buigen over het bedje van hun zieke kind, en voor hem bidden, samen, tot den God des Verbonds, dan is het héél eenvoudig. Dan gaan zij niet theologiseeren. Alleen maar bidden.

En dan weten zij het: dit kind mogen wij aan God opdragen met de sterke drangrede: Heere, het is Uw kind, want het is een kind des Verbonds.

En als dan in zoon' heilig oogenblik opeens herinneringen komen aan dispuuten over het Verbond, — dat kan! — dan komt de vraag: in het Verbond begrepen, wat wil dat nu precies zeggen? „Houden voor“ wat beteekent dat? Zit daar iets conditioneels in?

Maar zij schuiven al die vragen ter zijde en zeggen: Gods beloften, die hebben we immers! Laat ons die lezen! En laat ons God danken, dat Hij het is, die het ons beloofd heeft.

Is er dus een conflict tusschen het eenvoudig aanvaarden en het theologisch bestudeeren en formuleeren van de rijkdommen van het Verbond?

Neen, een conflict niet.

Maar de theologie is nog lang niet klaar en komt ook nooit klaar.

En die vader en moeder zijn voor wat zij nu behoeven wél klaar.

Zij leggen de handen in elkaar en het is, alsof in die vaate greep gevoeld wordt de blijde zekerheid, dat God de HEERE bij hen staat en Ja zegt. Want het is Zijn Woord, Zijn onfeilbare beloften, waarop ze pleiten.

Laat de theologen maar arbeiden. Zij doen zegenrijk werk. Zij zullen ons op den duur beter doen verstaan, wat de Schrift ons leert van het Verbond.

Maar wij behoeven niet te wachten, tot zij klaar zijn met de werkelijk niet gemakkelijke materie.

Wij kunnen met een blij hart den 105den Psalm lezen en vertroost zijn. Vandaag nog.

Dit is fijn gezien en gezegd.

En wat hier gezegd wordt van een vader en een moeder in den aangrijpenden ernst van het leven, geldt in nog veel sterker mate van de Kerk des Heeren in dezen verschrikkelijken tijd.

Vandaag moet de Kerk spreken met profetischen

ernst en met profetische bedlistheid. Zij moet heden de hoedschap des Heeren brengen ook omtrent doop en verbond.

Vandaag moet zij zeggen welken zegen Jezus Christus in den doop geeft, welke geweldige verantwoordelijkheid Hij daarin oplegt.

Vandaag — bij iedere geboorte, aan ieder opgroeiend kind; tegen iedereen afdwalenden bondeling; bij iedere belijdenisaanvraag.

Vandaag moet zij over doop en verbond preeken als die aan de orde zijn.

Het is steeds: heden, nu.

De Kerk kan niet wachten tot de vraagstukken misschien eenmaal zijn opgelost! Die zullen bovendien nooit worden „opgelost“. De theologie spreekt nooit „het verlossende woord“. Hoogstens komt zij met een „verlost“ woord: verlost door de strikte binding van het Woord!

Ook hier is eerst het leven en daarna het bewustzijn van en de bezinning over het leven.

Een krachtig, sterk geloofsleven alleen leidt tot een sterke, gezonde theologie, zoowel bij de afzonderlijke geloovigen als bij de Kerk — zóó heeft Kuyper het reeds geschouwd en betoogd. En als de verhouding zóó is, dan ontstaat de wederzijdsche, zegenrijke beïnvloeding van Kerk en Theologie, vice versa!

Daarom moet de Kerk vóór alles ernst maken met haar belijdenis, dat de kinderen der geloovigen gedoopt moeten worden, omdat zij „alzoowel als de volwassenen in het verbond Gods en in zijne gemeente begrepen zijn en dat hun door Christus' bloed de verlossing van de zonden en de Heilige Geest, die het geloof werkt, niet minder dan den volwassenen toegezegd wordt.“ (Cat. Vr. 74.)

Dit zijn geen raadselwoorden.

Zacharias Ursinus heeft ze zelf verklaard!

Hoor maar.

„Alle kinderen der geloovigen immers zijn in het verbond en in de Kerk Gods, tenzij ze zichzelf uitsluiten. Evenzoo zijn ze ook discipelen van Christus: omdat ze in de kerk geboren zijn, dat is: in de school van Christus; derhalve leert de Heilige Geest hen ook in overeenstemming met hun bevattings en de wijze van hun leeftijd“²⁾.

Dit wat betreft het „in het verbond Gods en zijn gemeente begrepen zijn“.

En van de „toezegging“, „de belofte“ zegt Ursinus:

„Aan wie de weldaad van de vergeving der zonden en de wedergeboorte (hier = bekeering, levensvernieuwing) toekomt, die kunnen niet van den doop geweerd worden. Aan de kinderen der Kerk (wat een mooie uitdrukking!) komt de weldaad van de vergeving der zonde toe, dat is: aan de kinderen evenzeer als aan de volwassenen wordt de vergeving der zonden door het bloed van Christus, en den Heiligen Geest, den bewerker van het geloof beloofd“³⁾.

De Kerk moet ernst maken met haar gebed, bij iedere doopsbediening, met het oog op elk te doopen kind opgezonden — dit gebed: dat Gij dit Uw kind genadig wilt aanzien.

Zij belijdt daarmee immers, dat God zóó hartelijk is „dat Hij onze kleine kinderen voor dat ze geboren worden aanneemt tot zijne kinderen“; dat „uit de geloovigen een heilig zaad wordt geboren, omdat hun kinderen, als ze nog in den moederschoot zijn, voordat zij ademhalen, opgenomen zijn (cooptati sunt) in het verbond van het eeuwige leven. Volgens geen ander recht worden zij door den doop in de Kerk vergaderd, dan omdat zij reeds tot het lichaam van Christus behoorden, voordat ze het levenslicht aanschouwden“⁴⁾.

Zoo sprak Calvijn en hij hield het vol ook al schold men hem daarom voor Pelagiaan.

Ja, deze dingen moet de Kerk krachtig zeggen.

En tegelijk, dat de doop vermaant en verplicht o.a. tot een aanhangen, betrouwen en liefhebben van den eenigen God, dat is: tot waarachtig geloof.

Zij moet zeggen, dat de ranken, ja, de ranken van den wijnstok, die geen vruchten dragen zullen weggenomen en verbrand worden (Joh. 15:2, 5).

Zij moet zeggen, dat er kinderen des Koninkrijks zijn, kinderen dus, die uitgeworpen zullen worden in de buitenste duisternis (Matth. 8:12).

Zij moet zeggen, dat zij, die den Zoon van God vertreden hebben en het bloed des Testaments, waardoor zij geheiligd waren, onrein hebben gemaakt en den Geest der genade smaadheid hebben aangedaan, zwaarder straf zullen waardig geacht worden. (Hebr. 10:29.)

Dit alles moet de Kerk prediken.

Zij kan daarmee niet wachten geen dag en geen nacht.

Dat doende en daarmee voortgaande zal zij met groote dankbaarheid kunnen begroeten het meerdere licht, dat theologische arbeid over de vraagstukken, die met deze dingen samenhangen door Gods gunst, mag doen opgaan.

2) Omnes enim fidelium liberi sunt in foedere, & in Ecclesia quia, nisi ipsi se excludant. Proinde etiam sunt discipuli Christi: qui, nisi sunt in ecclesia, hoc est, in schola Christi: ideo eos etiam docet Spiritus Sanctus pro ipsorum captu & aetatis modo.

3) Ad quos pertinet beneficium remissionis peccatorum & regenerationis, ij non possunt arceri à baptismo. Ad infantes Ecclesiae pertinet beneficium remissionis peccatorum & regenerationis, hoc est, infantibus aequè ac adultis remissio peccatorum per sanguinem Christi, & Spiritus Sancti fidei effector promittitur. Het: „niet minder dan den volwassenen toegezegd wordt“ is vertaling van: Non minus quam adultis promittitur!

4) Zie: Institutie, IV, XV, 20. En: Vera Ecclesiae Reformandae Ratio. C. R. XXXV, p. 619.